

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

Det sociala ansvaret

En etnografisk fallstudie kring högskolestuderandes upplevelser av social interaktion på Facebook i jämförelse med den fysiska världen.

Julia Oxborn

2017

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Medie- och kommunikationsvetenskap
Informatörsprogrammet
Medie- och kommunikationsvetenskap C (61-90) 30 hp

Handledare: Karin Lövgren
Examinator: Eva Åsén Ekstrand

Facebook was not originally created to be a company.
It was built to accomplish a social mission - to make the world more open and
connected.

Mark Zuckerberg

Sammanfattning

Denna studie är en kvalitativ studie baserad på ett jämförande, tolkande och sociologiskt perspektiv med fokus på medieanvändning samt social interaktion. Syftet är att se hur högskolestudenter upplever social interaktion på Facebook i jämförelse med den fysiska världen. Metod och tillvägagångssätt är i huvudsak en reflexiv intervjumetod. Materialet för studien består av sex inspelade och transkriberade intervjuer med universitetsstudenter i åldrarna 19 till 38 år. Anledningen till att göra en social interaktionsstudie på Facebook är att vi idag behöver kunskap om våra handlingar och beteenden online. Slutsatsen är att social interaktion på Facebook uppfattas som ett komplement till den fysiska världen. Det kan värderas annorlunda men anses fortfarande vara en uppenbar tillgång i det sociala livet idag.

Nyckelord: Facebook, Social interaktion, Erfarenhet, Beteende, Intervju, Högskolestudenter.

Summary

This study is a qualitative study based on a comparative, interpretative and sociological perspective, with a focus on media use and social interaction. The purpose is to see how university students experience social interaction on Facebook in comparison with the physical world. Method and approach is essentially a reflexive interview method. The material for the study consists of six recorded and transcribed interviews with university students in the ages 19 to 38. The reason to do a social interaction study on Facebook is because we need knowledge about our actions and behavior online. The conclusion is that social interaction on Facebook is perceived as a complement to the physical world. It can be valued differently but is still considered to be an obvious asset in social life today.

Keywords: Facebook, Social Interaction, Experience, Behavior, Interview, University students.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	
Summary	
Innehållsförteckning	
Inledning.....	1
Facebook	2
• Definitioner av termer och begrepp.....	3
Tidigare forskning	4
Perspektiv	5
Syfte	7
Material och metod.....	8
• Etiska överväganden	11
Analys.....	12
• Identitet.....	14
• Socialt ansvar och vett och etikett online	15
• Jämförande och bekräftelse	17
• Social kompetens.....	18
• Kontakt	20
• Fördelar och möjligheter	21
• Nackdelar och risker.....	23
Diskussion	25
Slutsatser	27
Fortsatt forskning	28
Litteraturförteckning	29
Elektroniska källor	30

Inledning

Inledningsvis tänkte jag börja med att beskriva den grundläggande idén och tankemodell kring den här studien som fokuserat på social interaktion och medieanvändning på Facebook i jämförande med den fysiska världen.

En vän till mig sa över lunch att hen i princip bara har kontakt med sina vänner via Facebook. Det vill säga kommunikation via chatt, delningar, att gilla (*likes* i engelsk term) och kommentarer vilket är det man kan kommunicera med via Facebook. Hen nämnde också att det är sällan man ses hemma hos varandra eller till exempel ”tar en fika” som tydligen var mer vanligt förr än idag.

En annan och ytterligare erfarenhet till studien kom till efter att jag för första gången träffade en person som jag länge haft kontakt med via Facebook. Vi hade kommunicerat varje dag i ungefär fyra veckor innan vi sågs fysiskt. Min upplevelse av situationen var att vi redan kände varandra eftersom vår kontakt hade varit så frekvent. Det som dock slog mig då vi träffades var att hen inte upplevde det på samma sätt. Det kändes som två världar. En värld där vi kände varandra väl utan hämningar eller normer medan i den andra världen kändes det som om vi precis träffats (vilket i praktiken stämde). Det upplevdes som en begränsad värld där det fanns regler och ansvar. Min känsla var att den andra världen inte räknades för hen på samma sätt som för mig.

Det här är som sagt fenomen som skapats av vår tid som vi lever i idag. En tid som vi bara sett början på. Det här var en av mina erfarenheter samt min upplevelse kring det här fenomenet. Det var genom det här som det blev intressant att gå vidare med en undersökning kring hur andra upplevde kommunikationen och interaktionen på Facebook i jämförelse med den fysiska världen.

Uppsatsen tar upp kommunikation som sker via Facebook samt kommunikation i det verkliga livet; benämns i engelsk term som IRL (in real life). Jag har dock valt att i den här uppsatsen benämna det som en fysisk värld i jämförelse med en värld online som sker via internet. Studien har ett fokus mot chattverksamhet och Messenger, som är en förmedlingstjänst från Facebook.

Den fysiska världen är en beskrivning av den värld där vi kan träffas fysiskt med en gemensam omvärld. Sari Pekkola benämner den fysiska världen tillsammans med sociala relationer. Hon jämför hur vi förhåller oss till sociala relationer på nätet i relation till den fysiska världen (Pekkola, 2014). Till skillnad från Pekkola jämför inte den här uppsatsen relationer utan fokuserar på social handling. Upplevelse kring sociala handlingar är någonting som kan bidra till kunskap kring mänskligt beteende online.

Facebook

Founded in 2004, Facebook's mission is to give people the power to share and make the world more open and connected. People use Facebook to stay connected with friends and family, to discover what's going on in the world, and to share and express what matters to them.

Facebook, 2004.

I västvärlden idag har vi all möjlighet till kommunikation. Vi kan ringa, skicka sms, skriva på chatt, skicka bilder, rörliga som stilla, med eller utan text. Vi kan gilla, visa känslor via emojis, skriva kommentarer, dela det vi finner intressant samt puffa någon med ett knapptryck. All den här kommunikationen finns i olika typer av teknik och sociala medier som ryms i våra telefoner som vi ständigt bär med oss. Det medium som har all den här typen av kommunikation är Facebook.

Facebook startades den 4 februari 2004 av grundare och nuvarande Vd Mark Zuckerberg (https://www.facebook.com/zuck?hc_ref=PAGES_TIMELINE). Facebook är idag ett fenomen. Ett fenomen som är någonting av det vanligaste som finns i vår vardag. De har under tolv år värvat över en billion aktiva användare och är ett av världens största företag (https://www.facebook.com/pg/Facebook/about/?ref=page_internal). Deras vision är att göra världen mer öppen och sammankopplad.

Definition av termer och begrepp

Facebook = ett socialt kommunikationsverktyg som finns online.

Den fysiska världen = den värld som vi lever fysiskt i med en gemensam fysisk omgivning.

Messenger = en chattfunktion där man kan kommunicera frekvent via skrift, ringa samtal med eller utan video.

IRL = "In real life"

Gruppchatt = chattmeddelande med flera personer samtidigt.

Emoji = Symbol, används för att förstärka eller representera en symbol med eller utan skrift.

Smiley = Uttryckssymbol, används för att förstärka eller representera en känsla med eller utan skrift.

BRB = "Be right back"; ett begrepp som används via chattmeddelanden då man lämnar chatten för en kort stund.

LOL = Laugh Out Loud

Netnografi = Forskning kring eller med internet.

Skype = Videochatt via dator eller telefon.

App = Nedladdningsbar funktion till smartphones eller Ipads.

Smartphone eller smarttelefon = Telefon med lagringsutrymme och hårddisk.

Ipad eller surfplatta = En portabel hand-och pekdator.

Likes = gillande; att gilla någonting på sociala medier med en tumme eller annan symbol.

Face to Face = Att kommunicera ansikte mot ansikte.

Display = Annat ord för bildskärm.

Lost in translation = När något översätts till ett annat språk, och ibland översätts tillbaka till originalspråket, och på grund av skillnader i språken förloras en del av den ursprungliga betydelsen. *Lost in translation*; film från 2003.

Tidigare forskning

Det den här uppsatsen har inspirerats av följande forskningsstudier kring Facebook, beteende och interaktion på nätet samt en forskningsdel kring intervjumetod.

En undersökning som varit intressant var en artikel av Sari Pekkola. Artikel heter *Etnografiskt fältarbete i virtuella rum – en utmaning för kvalitativ forskning*. Artikeln syftar till att klarlägga aspekter av den nya kommunikationsstrukturens egenskaper, och att redogöra för erfarenheterna av att studera virtuella rum. Pekkola tar upp hur man kan möta utmaningar inom fältarbete samt diskuterar också kring onlineforskningens kritiska punkter. Hon tar även upp styrkor och svagheter i metodologiska procedurer samt olika angreppssätt som används inom netnografin.

En annan studie heter ”Uppkopplad och avtrubbad”- om hur vardagens medieanvändning påverkar den sociala responsiviteten, 2014. Det är ett examensarbete av Maria Christensen, Lunds Universitet. Christensen tar upp hur socialiteten idag blir mer och mer fragmenterad och enkelriktad. Hon skriver i sin slutsats att; ”vardagens medieanvändande bidrar till att individen allt oftare och i längre perioder befinner sig i den abstrakta socialiteten. Där hon istället agerar asocialt resposnlöst gentemot människor i omgivningen och bemöter andra som objekt. Detta kan möjligen resultera i att hon blir alltmer avtrubbad och bortkopplad från sitt eget känsloliv” (Christensen, 2014, 45).

Helené Thomssons bok reflexiva intervjuer handlar om hur tolkningar och undersökningar kan göras mer reflexiva samt i en reflexiv intervjumetod. Reflexivitet är att försöka avläsa hur innebörden kring det som förmedlas i ett samtal förändras mellan två människor (Thomsson, 2010, 39). Thomsson skrev boken efter att hon har jobbat länge med intervjumetod i olika forskningsprojekt. I boken reflexiva intervjuer utgår hon från sin tidigare forskning då hon gjorde intervjuer med kvinnor som hade invandrarbakgrund. Hon reflekterar sedan i bokens olika kapitel kring utgångspunkter som hon gjort i sina undersökningar. En studie handlande om invandrarkvinnors livssituationer i Sverige på ett generellt plan. I studien användes reflexiva intervjuer med 150 kvinnor mellan åldrarna 18 till 82 år (Thomsson 2010, 14).

Studien utvecklades sen till att undersöka arbetsmarknadspolitiska insatser, kurser och arbetslöshet i en ytterligare studie med 150 informanter. Den studien medförde sedan en ytterligare studie kring kvinnoverksamheter och mötesplatser för kvinnor.

Thomsson gjorde dock inte alla de här intervjuerna själv utan hade många medarbetare. Hon nämner bland annat Annie Mohl och Betty Kajubi som bidragit i studien. Annie Mohl bidrar även med kortare texter i boken (Thomsson, 2010, 14).

Perspektiv

Uppsatsen genomsyras av ett sociologiskt perspektiv, vilket innebär att man ser saker ur ett bredare spektrum. Antony Giddens skriver att tänka sociologiskt innebär att se bortom sina egna egenskaper och istället ha ett mer generellt synsätt.

Giddens exemplifierar sociologiskt tänkande med en kopp kaffe och vad den kan säga oss. Kaffe är inte bara en dryck som vi oftast dricker på morgonen. Kaffet har en *symbolisk betydelse* (Giddens, 2006, 24). Det att ”ta en fika” handlar inte bara om att två personer ska dricka en kopp kaffe, utan innebörden är det sociala mötet (Giddens, 2006, 23).

En sociologisk infallsvinkel är reflexivt tänkande. Giddens skriver om att social reflexivitet innebär att vi som lever i en informationsålder bör tänka på samt reflektera över de omständigheter som vi idag lever i. Giddens jämför det med när samhället var mer traditionellt och styrt under seder som man förväntades följa. Idag finns det en större frihet samt fler möjligheter. Det innebär dock att det behövs göras fler val (Giddens, 2010, 128). Ett reflexivt förhållningssätt innebär att kunskap eller sanningar inte kan tas för givna utan måste ses med ”radical doubt” (Deniz, 2006, 51). Det är att kunskap endast ska tas som gällande tills vidare eftersom kunskap kan alltid vederläggas av ny kunskap (Giddens, 2010, 128).

Valet att använda det sociologiska perspektivet var att jag ville att studien skulle fokusera på människors handlande mer än människors upplevda känslor. Det är idéer, värderingar och åsikter som är det som bidrar till förändring ansåg Max Weber. Samt att samhället formas av

individens handlingar och val, och att sociologins uppgift är att förstå innebörden i och bakom dessa handlingar (Giddens, 2006, 35).

Den sociala interaktionen eller den sociala handlingen var en utgångspunkt för Weber i grundläggandet av den sociologiska vetenskapen. Weber definierar det som "en handling som med avseende på sin subjektiva mening relaterar sig till andras beteenden" (Weber, 1983, refererad i Deniz, 2006, 51).

En undersökning kring upplevelser av interaktion bidrar till en överblick över beteenden och handling. Det kan bidra till ytterligare kunskap och utveckling kring medieanvändning. Social interaktion i en annan benämning är socialt handlande och hur vi integrerar med andra socialt. Genom det sociologiska perspektivet kan man förstå innebörden av och i social integration eller socialt handlande (Giddens, 2006, 35).

Syfte och frågeställningar

Vi är idag på väg in i en informationsålder (Giddens, 2010, 128) vilket kräver kunskap kring hur vi kan anpassa oss till den nya åldern. Det krävs att vi undersöker hur en ny kommunikationstid påverkar oss samt vilka fördelar och/eller risker som kan uppstå genom vår interaktion, handlande och beteende.

Uppsatsen syftar till att få en inblick kring hur social interaktion ser ut på Facebook i jämförelse med den fysiska världen. Undersökningen syftar också till att bidra med ytterligare kunskap och utveckling kring medieanvändning. Det som har undersökts är hur upplevelsen av interaktionen som sker på Facebook i jämförelse med den fysiska världen.

Urvalsgruppen är högskolestuderande vilket generellt är en grupp med stor insyn i medieanvändning då användningen sker både privat samt i studiesammanhang. Det är genom perspektivet social interaktion som frågeställningen genomförs av.

Det är upplevelser kring den sociala interaktion som jag har i analysen. Det tillsammans med det övriga sociologiska perspektivet, speciellt kring symbolisk betydelse. Det reflexiva förhållningssättet finns med i analysen genom tolkandet samt reflekterandet kring omständigheterna kring materialet.

De frågeställningar som ställs för undersökningen lyder följande;

Hur upplever högskolestuderande den sociala interaktionen på Facebook i jämförelse med den fysiska världen?

Hur upplever högskolestuderande fördelar och möjligheter i den sociala interaktionen online i jämförelse med den fysiska världen? ’

Hur upplever högskolestuderande nackdelar och riskfaktorer i den sociala interaktionen online i jämförelse med den fysiska världen?

Material och Metod

Materialet i studien består av sex inspelade samt transkriberade intervjuer från högskolestuderande informanter från åldrar 19 till 38 år.

Informanterna är i den här studien integritetsskyddade och hålls helt anonyma förutom ålder. Ålder anges för att ge undersökningen en variation motsvarande som till exempel kön kunde ha gjort. Kön valdes att inte tas med då jag ville få materialet personifierat och könsneutralt. Namnen i analysen är inte informanternas riktiga namn utan de är utbytta till nya könsneutrala namn som skrevs ut för att ge citaten mer ”liv”.

Anonymiteten var delvis till för att informanterna skulle känna sig bekväma nog till att dela med sig av sina upplevelser under intervjusituationerna. Den var även till för att det inte skulle uppstå inte någon värdering kring kön eller tillhörighet utan att endast se analysen av interaktion från urvalsgruppen; högskolestuderande.

Intervjuerna gav ett rikt material med många upplevelser och infallsvinklar. Det gjorde att jag var tvungen till att se vilka delar som skulle väljas ut samt väljas bort. Valet av att göra en kvalitativ studie gjordes då idén utformades och valet att använda en reflexiv intervjumetod blev intressant då jag hade ett sociologiskt perspektiv.

Det kändes som en nödvändighet att ha en tolkande metod då det kommer till upplevelser och interaktion. Undersökningen tar upp processer i människors liv, vilket hade gjort en kvantitativ metod kontraproduktiv att använda. En statistisk undersökning hade gett en tydligare dokumentation men det skulle inte fått med det omständigheter kring medieanvändares upplevelser på samma sätt.

Metoden för undersökningen har utgått från en reflexiv intervjumetod som presenterats av Helene Thompson. Den reflexiva intervjumetoden bidrar till att undersökningen har kunnat ses från olika vinklar. Thomsson skriver; ”att arbeta reflexivt betyder att låta olika tankar krocka med varandra i en process där kunskap inte är något som finns utan något som skapas” (Thomsson, 2010, 38).

Det kan exemplifieras med redigeringen av en bild. Vi kan justera kontraster och ljus vilket då bidrar med att vi ser omgivningen på olika sätt. Vi kan välja vad vi vill belysa men kräver också en anpassning till bildens ursprungliga ljus.

Det är ett aktivt val, som innebär olika förhållningssätt till en undersökningssituation, till frågor, deltagare och svaren på frågorna och de resultat som man så småningom kommer att få fram.

Reflexiv intervjuemetod är något som kräver en förmåga och vilja till insikt. I en reflexiv studie vill man ha mer än bara en återberättad historia. Reflexion och tolkning visar inte endast på det uppenbara utan ser till kontext och omständigheter kring informanterna samt de förmedlar. Det kräver att den som utför en studie har höga krav på sig själv då det kommer till förståelse, tillvägagångssätt, analysdelen samt redovisningen (Thomsson, 2010, 39-41).

Det som gör att det här är en lämplig metod för den här studien är att den utgår från att ifrågasätta verkligheten som kan te sig uppenbar. Intervjuformen är också bra lämpad då den ser till situationen vilket gör att man kan göra en djupdykning i människors upplevelser. I en mer strukturerad intervjuform med konkreta frågeställningar formas materialet istället till dokumenterade svar snarare än att ta del av människors faktiska upplevelser och handlingar.

Thomsson skriver att en reflexiv studie inte kan utgå från någon teori eller hävda att ens empiri ska tala för sig själv. Det sker snarare i tolkningar av intervjuerättelser som ger idéer och tankar och anknytningar till teori och metateori i efter hand (Thomsson, 2010, 38). Min idé till undersökningen var den som jag presenterar som grundläggande idé i inledningen och jag har genom undersökningen bidragit med mina egna tankar kring, men jag har under intervjusituationerna haft en medvetenhet kring min egen påverkan. De aspekter som uppkommit under arbetets gång har varit hur jag som person påverkar i övrigt. Jag är precis som mina informanter en student med stor kunskap om medieanvändning samt sociala medier. Vana kring sociala medier var i det här fallet var inte bara jag som privatperson utan det är även mitt val av studier. Det här påverkade dock inte informanterna då alla var vana medieanvändare. Jag valde att göra intervjuerna till samtalsinspelningar istället för att använda mig av ett strukturerat frågeformulär. Det upplevde jag som svårt till en början då jag skulle informera informanten kring villkoren för inspelningen.

Det tog mig ungefär 3 intervjuer innan jag började få in en rutin på hur jag lätt skulle leda samtalet utan att styra i för stor utsträckning. Utmaningen i intervjuformen var att två av informanterna var rätt introverta i sin kommunikation, vilket bidrog med att jag var tvungen att fråga samt prata mer själv.

Thompson presenterar i sin bok Reflexiva intervjuer tio punkter som jag under metodarbetets gång tagit stöd ifrån. Punkterna är en utgångspunkt för intervjuarbete och gett en bra grund för upplägget av undersökningen. Thompson skriver att den som vill ha en exakt lista med instruktioner kring tillvägagångssätt kommer till att bli besviken. Det hon menar med det är att en reflexiv intervjuundersökning är att allt behöver tänkas igenom innan och att inget någonsin är färdigtänkt. Det är en process.

Thompsons punkter är följande;

1. Frågan och du.
Vad ska du undersöka?
2. Du själv och din historia, traditioner, etik och politik.
3. Dina teoretiska utgångspunkter och perspektiv.
4. Undersökningens utformning.
Hur ska undersökningen läggas upp?
5. Datainsamlingsmetod.
Vill du göra en ren intervjustudie eller en kombination?
6. Tillvägagångssätt vid genomförandet.
Hur väljer du deltagare? Hur ska du göra, steg för steg?
7. Insamlade data.
Vilken slags data ska du ha? Berättelser eller svar på frågor? Inspelning eller anteckningar?
8. Tillvägagångssätt vid tolkningar.
Hur ska du göra dina tolkningar rent praktiskt?
9. Tillvägagångssätt vid presentation.
Vad är syftet med din undersökning?
10. Användningsområde.
Vad ska resultaten användas till?

Under arbetets gång reflekterade jag mycket kring de här punkterna. Önskar dock att jag hade haft mer tid innan undersökningen till reflektion och förberedelse. Tillvägagångssättet för intervjuerna var att först planera in intervjuerna i god tid. Trots den planeringen blev det ändå knappt med tid då två av informanterna fick förhinder under den sista inplanerade intervjuveckan. Det löste sig dock med att två andra informanter kunde ställa upp över Skype.

Intervjuerna strukturerades upp i samtalsform. Platserna för intervjuerna har sett olika ut och varit både på café, i hemmet eller online. Det har varit i beroende på hur situationen sett ut för informanten. Frågemetoden har som sagt varit reflexiv samt semistrukturerad, dvs. där man utgår från frågeområden snarare än exakta, detaljerade frågor.

Jag som intervjuare har först i början på intervjun gett en bakgrund kring den grundläggande idén för studien för att sedan leda samtalet vidare kring själva fenomenet och informantens upplevelser. Intervjuerna har under intervjuens gång spelats in med en inspelnings APP på en smartphone som är speciellt anpassad för intervjusituationer. Intervjuerna har sedan avlyssnats ett antal gånger under reflektion. Efter avlyssning skedde en mer detaljerad tolkning via transkription. Intervjuerna jämfördes och sammanställdes sedan i tolkning och analys.

Etiska överväganden

Det överväganden som gjorts i studien kring det etiska aspekterna är att låta alla informanter som deltagit vara helt anonyma. Det var ett ställningstagande som gjordes i förberedelserna för intervjuerna. Informanterna fick också information om detta innan intervjuerna spelades in. Anledningen till detta var att informanterna skulle känna sig trygga nog att tala fritt. Det här fungerade bra då alla informanterna upplevdes som avslappnade i intervjusituationerna samt att alla verkade genuina med den information som de gav. Alla informanter informerades om intervjuformen samt kring hur intervjun skulle struktureras. Det fick också information om hur materialet skulle hanteras samt förvaras. Alla informanter samtyckte efter all information presenterats

(http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf).

Analys

Det är genom perspektivet social interaktion som frågeställningen genomsyras av.

Det är upplevelser kring den sociala interaktion som jag har i analysen. Det tillsammans med det övriga sociologiska perspektivet, speciellt kring symbolisk betydelse. Det reflexiva förhållningssättet finns med i analysen genom tolkandet samt reflekterandet kring omständigheterna kring materialet.

Analysen av de sex avlyssnade och transkriberade intervjuerna ledde till 7 punkter kring dem upplevelser av social interaktion på Facebook i jämförelse med den fysiska världen.

Punkterna är mönster men också avvikelser kring de upplevelser som fanns hos informanterna. Uppkomsten utav mönster utmärkte sig genom att alla informanterna tog upp punkterna fast på olika sätt. Alla upplevde jämförandet och bekräftelsen, närheten samt distansen och såg medieanvändningens fördelar, men de värderade det olika högt. Punkterna hade personlig betydelse. Det är en gemensam nämnare hos alla informanterna. Den personliga betydelsen är också den som bidrar till de avvikelser som kom fram i jämförandet av intervjuerna. Värdet avgörs av den personliga vinsten som man får genom medieanvändningen. Det sju punkterna bildar tillsammans en överblick kring vad som är det som är det mest utmärkande i interaktionen på Facebook i jämförelse med den fysiska världen.

Det sju punkterna är;

- Identitet
- Socialt ansvar och vett och etikett online
- Kontakt
- Jämförande och bekräftelse
- Social kompetens
- Fördelar och möjligheter
- Nackdelar och risker

Det sju punkterna utgör de mönster samt gemensamma nämnare som fanns i upplevelser hos alla informanter.

De första fem punkterna är fristående kring någon direkt värdering som om det är en fördel eller en risk. Det är observationer som tillsammans bildat rubriker. De begränsningar som gjorts i analysen är att inte ta med något genusperspektiv.

Det fanns möjlighet till att göra en kvinnlig samt manlig jämförelse men jag valde att inte ha det som fokus utan att istället utgå från ett personligt perspektiv. Det är samma sak då det gäller ålder som jag inte heller lagd någon värdering i eftersom det givetvis hade blivit en generationsfråga eftersom tekniken ständigt utvecklas. Det fokus som gjordes här var nutid och den funktion social interaktion har idag samt vilken kunskap som kan bidra till fortsatt förståelse framöver.

Materialet var tillräckligt rikt vilket gjorde det nödvändigt till ett antal begränsningar. Det materialet som var de gemensamma nämnarna hos informanterna var de som blev de mest utmärkande. Övrig information förutom vissa avvikelser var jag tvungen att välja bort för att få ett bättre fokus.

I följande text redovisas punkterna mer i tolkning samt med citat från informanterna. Citatet är omskrivna till skriftspråk samt informanternas namn har bytts ut. I övrigt förs centrala tankegångar som tagits upp i och under intervjusituationerna.

Identitet

En av mina första informanter fick minnen kring Facebook som sin första upplevelse. Hon mindes att Facebook kändes mer som ett mejl som man hade men inte gav så mycket energi åt. Idag kan man knappt skiljas från Facebook och det liv som man har där. Det är som att man skapat en Facebookidentitet.

Förut kunde man se Facebook som en förlängning utav det annars vanliga sociala livet. Det kändes också mer som ett mejl som man kollade. Jag kom ihåg att jag bara gick in en gång i veckan för att kolla, nu är det som en del av en själv. (Reneé 29 år)

Facebook är idag helt gratis samt tillgänglig för i princip alla i hela världen. Det att skapa ett konto på Facebook är extremt enkelt och tar mindre än fem minuter. En av informanterna upplevde det här problematiskt eftersom vem som helst kan skapa ett konto på Facebook i vilket namn som helst. Det skulle säkert kunna missbrukas, menar informanten. Den som vill ha kontakt med barn eller unga personer kan utge sig för att vara någon annan, vilket kan leda till fruktansvärda konsekvenser.

Vem som helst kan gå in på Facebook, skapa ett *fejkkonto* och sen framstå som en helt annan person och börja kontakta andra människor. En pedofil till exempel skulle kunna skapa ett konto och utge sig för att vara någon annan kontakta andra via Facebook. Sådana risker har ju uppstått och kan uppstå. Identitetsbedrägeri är ju hur lätt som helst att begå nu. (Kim 23 år)

Facebook ger en möjlighet till att skapa eller forma ett jag och en bild som man vill att andra ska se. Det är den sida som man vill visa och som vi är stolta över. Det här gäller inte bara det egna jaget utan Facebookanvändares liv i allmänhet visas upp så som de själva väljer.

Man har ju som sagt sitt ”verkliga jag” och sen så har man sin nätidentitet. Oavsett hur mycket du än försöker konstruera det jaget och följa din verkliga identitet så kan det ju komma upp någonting [på Facebook] kring att; ”Sverigedemokraterna är i farten nu igen”, och då sitter man där och känna att; ”jaha ska jag uttala mig eller inte uttala mig?” (Sam 25 år)

Maria Christensen skriver i sitt examensarbete *Uppkopplad och avtrubbad* (2014) kring socialitet och förändring. Hon skriver att moderniteten ställer krav på individen till att omarbete sin *jagberättelse* samt handla efter den berättelsen så att den stämmer överens. Detta är för att skapa en personlig självständighet och en ontologisk trygghet (Christensen, 2014, 34).

Kommunikationen påverkas mycket av det här då många väljer det kommunikationssätt som de trivs bäst med. Många av informanterna upplevde att vänner och bekantas kommunikationsmönster passade bra in på personen i övrigt. Informanterna kände även själva att de ville uttrycka sig med en kommunikationsfunktion som de kände sig mest bekväm med. Kommunikationssätt väljs alltså mycket av hur vi är som personer. En av informanterna kände till exempel en större plikt mot att svara på chattkonversationer än att kommunicera med den som befann sig i hans fysiska närhet.

Facebook ger en möjlighet till att bygga upp en person som du vill vara. Den du är där är det du valt själv. Det symboliserar ett mänskligt värde eftersom alla vi människor vill bli sedda och ta del av en gemenskap. Facebooks betydelse ökar då identiteten i den fysiska världen är svagare än den online.

Socialt ansvar och vett och etikett online

Det är många av informanterna som diskuterat att det uppstår en distansering då man kommunicerar via Facebook och Messenger. Det är även några informanter som pratat om en frihetskänsla när man skriver med någon från en display. Det som dock också upplevts är att man tror att friheten innebär att man inte bär något ansvar för sina handlingar eller ord.

En informant nämnde att det är fegt att skriva sådant som man inte sen kan stå för i den fysiska världen, sam att det är farligt att folk inte upplever konsekvenser från ett sådant beteende. En informant beskrev det som att "du behöver inte tappa ansiktet, eftersom ingen ser ditt ansikte", vilket ger en tydlig symbolisk betydelse på det sociala ansvaret online. "Syns jag inte så finns jag inte". Det är som att det uppstår en illusion eller en förnekelse kring att man faktiskt är ansvarig för det som skrivs.

Personer kan säga lite mer vad de tycker på Facebook, utan att tänka på att de kanske sårar någon. De bara "klampar" på, mer än om man skulle träffa en person på riktigt. Man är inte lika trevligt och försiktigt på Facebook. Man behöver ju inte konfronteras kring det

man skriver på Facebook, och just det här att du inte behöver tappa ansiktet eftersom ingen ser ditt ansikte.
(Alex 38 år)

Många vänjer sig vid att inte behöva uppleva någon konfrontation på Facebook vilket kan ge med sig i hur man uppträder i den fysiska världen. I den fysiska världen har vi dock mer ansvar och sociala koder som man måste förhålla sig till. Samma förhållning bör även gälla på Facebook och Messenger samt i alla sociala medier. Det behövs genomgång i skolan om eventuella risker samt att alltid skriva sådant man skulle kunna säga till någon i den fysiska världen.

En annan av informanterna nämnde också att allt det som är bra med Facebook och Messenger kan bli fel plus en riskfaktor visst det hamnar i fel händer. Det är sådant som kan bli problematiskt och kan leda till näthat som kränkningar eller hot, vilket är olagliga handlingar och bör anmälas till polisen.

Det kan dock även finnas gråzoner där det som skrivs ut utan någon eftertänksamhet eller filtrering lätt kan framstå som taktlöst och otrevligt. Enligt informanten beror det här mest på osmidighet hos personer samt att man inte riktigt förstår att det man skriver är på riktigt. Det kan vara svårt för vissa att inte ha något filter visst man inte utför ett samtal ansikte mot ansikte. Anonymiteten gör att man inte behöver stå för det man skriver. Det är också jobbigare att be om saker i den fysiska världen. Avvisandet kan ses som mindre smärtsamt visst det sker via Facebook eller Messenger. Det är med säkerhet därför man får större mod till att skriva sådant man kanske inte skulle säga.

Det är jätte många som blir socialare på internet, för de tänker nog inte så mycket på vad de skriver. När du pratar så tänker du innan du säger någonting och det är väl därför man är lite mer social på internet. (Toni 19 år)

Jag tror många har den där falska säkerheten att; ”Det spelar ingen roll vad jag skriver, den här personen kommer inte kunna göra någonting”.

Till exempel, jag har blivit hotad en gång på Facebook. Det var väldigt ”fascinerande”. Via chatten var det någon ”snubbe” som var skit sur över något missförstånd och hoten kom om att typ slå ner mig. Den personen tänkte väl att; ”jag kan skriva vad som helst här”, men det inte många tänker på att sådant där sparas ju via nätet och hot kan man ju polisanmäla och visa konversationen typ som; varsågod. (Kim 23 år)

Hatstormen, trollen och alla andra översittare inom citationstecken som kommer och anser att; ”min kunskap är makt” ungefär. Det blir som att man ryggar tillbaka likt en sköldpadda och låter livet fara förbi istället för att ”lägga sig” i det hela. (Sam 25 år)

Jämförande och bekräftelse

Stressfaktor, det att man faktiskt kan må dåligt av att tillbringa tid på Facebook. En av informanterna följer ingen på Facebook därför att det upplevs som stressande. En annan informant sa att ”man är egentligen ganska nöjd med sitt liv tills man börjar jämföra det med andra”. Det gör det inte lättare att man ständigt matas av bilder samt uppdateringar kring människors liv.

En av informanterna upplevde det som att en del personer delade så mycket kring sina liv i så kallade statusuppdateringar att det tillslut blev för mycket information. Det ansågs som stressande att veta för mycket som man kanske egentligen inte skulle velat ta del av.

All den här informationen kan tolkas på olika sätt vilket gör att den bild vi tror vi jämför oss med egentligen bara är en tolkning av en illusion.

En annan informant berättade om hur en del kompisar kunde vara så missvisande kring sina liv på Facebook. Informanten träffade de här kompisarna ofta i den fysiska världen där de pratade om problem och de flesta hade det inte alls speciellt lätt. Det som var oroväckande för informanten var att hen inte kunde se något av dem problemen på Facebook. Det var tvärtom bilder med perfekta middagar och perfekta partners.

Någonting som samtliga informanter tog upp var bekräftelse. Precis som med jämförelse kring andras bilder så söker vi bekräftelse med våra egna. En av informanterna nämnde att folk kan skriva ”åh vad fin du är” då man lägger upp en bild, men det är inte som att någon skulle kommentera det i den fysiska världen. Det är det här som kan skapa beroende kring vårt medieanvändande. Distanseringen och bekräftelsen skapar en lättsamhet till att må bra utan speciellt stor ansträngning.

Det är ju bekräftelse på Facebook, till exempel när någon säger; ”vad fin du är” i en kommenterar på en bild och då säger man; ”ja tack”, men det är ju ingenting som någon skulle säga i verkligheten. Samtidigt kan det vara dåligt för man jämför sig mer på internet än verkligheten. Jag har så många *likes* på den och då blir man mer ”värd”. (Toni 19 år)

Det är på samma sätt som i identitet handlar bekräftelse om ett värde. Det upplevs värdefullt att ha många *likes* på det man delar. Ett värde som räknas i kvantitet istället för kvalitet och som skapar en rangordning vart man är någonstans på skalan av gemenskap. En symbolik för en ”ny hierarki”.

Social kompetens

Precis som vår identitet så kan vår sociala kompetens också formas beroende på vilken situation man befinner sig i. Två informanter som jag intervjuade underströk att de upplevde att de kunde uttrycka sig bättre via Facebook och chattverksamheten Messenger. Det var för att båda ansåg sig vara blyga i sociala sammanhang men hade ändå som mål att delta i sociala aktiviteter fysiskt. Den ena av dessa två uppgav att hen var extremt blyg i vissa situationer och det intressanta var att hen var den enda informanten som inte såg några som helst risker kring den sociala interaktionen online. Detta var nog för informantens personliga vinst från kommunikationen. Facebook gav mer bekräftelse jämfört med den fysiska världen.

Det finns säkert en omedveten tacksamhet genom det här från informanten gentemot Facebook som skapat ett verktyg för gemenskap. Informanten bekräftade det genom att berätta att hen alltid svarade på meddelanden så fort hen fick dem. Det spelade ingen roll om hen befann sig i ett fysiskt sällskap eller inte utan hen värderade kommunikationen på Facebook mycket högre än den interaktion som hen faktiskt hade framför sig. Det bör understrykas att man inte behöver ha en dålig social kompetens för att man är en tillbakadragen person utan det kan ibland ses som en tillgång i vissa situationer.

En annan av informanterna berättade om att hen ansåg att folk har blivit mer konflikträdd idag än för några år sedan. Hen upplevde det som att visst folk hade någon konflikt idag så togs den oftast upp på Facebook än i den fysiska världen. Det ansågs problematiskt då hen tyckte att man bör ta upp viktiga saker ansikte mot ansikte.

En annan informant nämnde att social kompetens kan saknas då man skriver, speciellt på Messenger. Hen själv använder sig alltid av emojis för att förstärka sina känslor samt att undvika eventuella missförstånd. Det kan upplevas som tråkigt och ytligt att skriva med någon som fattar sig kort och koncist utan emojis eller utropstecken ansåg också informanten.

Jag upplever att jag är väldigt bra på att formulera mig i ord medan jag vet kompisar som inte alls är det. Då kanske de är väldigt korta när de skriver, att de håller sig väldigt koncist, inte använder smileys. Det kan vara att de inte ser poängen med det.
(Reneé 29 år)

Den här upplevelsen kan säkert bero på att informanten själv är bekväm i sin kommunikation och att hen beskrev sig själv som en kommunikativ och utåtriktad person.

Själva skrivspråket kan vara en nackdel då det kommer till den sociala delen i den fysiska världen. En informant upplevde att folk kan framstå som ointelligenta visst skriftspråk används i tal. Hen tyckte överlag att språket har försämrats den senaste tiden och om man tar in specifikt chatspråk i den fysiska världen krockar det i det sociala samspelet.

Det som jag känner väldigt starkt för är språk delen, hur mycket vi försämrar vårt språk i vardagen utifrån hur mycket chattmeddelanden har tagit över. Förkortningar som till exempel *LOL*, *BRB* och att man går ifrån det här med att prata ordentligt och använda chatspråk i vardagen tycker jag har förstört en del. Det får människor att framstå som mindre intelligenta. Tänk om vi sitter i en konversation och istället för att jag säger att jag ska köpa en kaffe och jag kommer snart tillbaka så säger jag *BRB* (be right back). För mig är det otrevligt. (Kim 23 år)

Genom den upplevelsen förstår man att informanten värderar interaktion i den fysiska världen högre än den på Facebook. Det var också tydligt att informanten ville skilja på Facebook från den fysiska världen samt markera att det finns en social normskillnad kring hur man betar sig. Motsatsen till det är man också kan framstå som väldigt intellektuell visst man är duktig på att formulera sig på chatt i skrift. Det att känna att man har en oförmåga till kontakt kan ha betydelse i den sociala kompetensen. Det att känna sig begränsad och otillräcklig.

Facebook kan symbolisera en möjlighet för den som annars skulle känna sig låst i den sociala interaktionen. Det bidrar till frihet samt verktyg till att interagera och inskaffa sig gemenskap.

Kontakt

En del av den kontakt som finns på Facebook är i stort sett bara för att ha kontakt. Enligt en av informanterna finns det inte något initiativtagande till att ses i den fysiska världen. Vid den här typen av kontakter är syftet endast till för att upprätthålla kontakt. Trots det är det ändå människor som man benämner som vänner. Det finns dock olika slags vänner, det är vissa som man skriver med och vill träffa i den fysiska världen och så finns det de som man endast vill ha en Facebookrelation med. I en sådan Facebookrelation kan det räcka med att skriva grattis en gång om året för att upprätthålla kontakt. Detta var igenkännande hos många av informanterna.

En informant ansåg att det var positivt med att kunna upprätthålla en kontakt men upplevde samtidigt en ledsen känsla av att endast skriva en gång om året och aldrig ses. Det kan också uppstå en plikt-känsla enligt informanten att upprätthålla en sådan kontakt vilket gör att man känner sig tvingad till det trots att man inte vill eller får ut någonting från relationen.

Christensen skriver att ”responser och känslor hos en individ är beroende av och skapas av responser från andra människor”. Däremot så blir det annorlunda inom den abstrakta socialiteten menar Christensen där man varken kan producera, lösa problem eller förändra. Det att vara uppkopplad innebär att man kan kommunicera ut till en massa tillskillnad från att man kommunicerar med en konkret person. Detta ser Christensen som en tydlig glidning från den konkreta socialiteten till den abstrakta socialiteten (Christensen 2014, 32).

Den konkreta socialiteten menas som den fysiska världen samt den abstrakta socialiteten är för den här uppsatsen världen online eller Facebook. Det kan tolkas som att det är svårt att ha en genuin vänskapsrelation via som Christensen säger det den abstrakta socialiteten. Visst det inte går att producera, lösa problem eller förändra kan man inte upprätthålla en välfungerande kontakt.

Man pratar med de flesta människor över internet men man vill ju ändå träffa dem, men det är så smidigt att bara höra av sig. Man har ju bara några få som man träffar, skriver med och träffar, men det finns ju många som man bara skriver med. Det är så smidigt att skriva; grattis på födelsedagen en gång om året eller fråga hur det är någon gång och då skriver dem tillbaka; ”ja, det var längesen vi sågs och vi måste ses igen” och sen kommer man till nästa ”grattis” ett år senare. (Love 26 år)

Jag tycker att man får möjlighet att kommunicera på ett väldigt personligt plan med människor som inte befinner sig i ens omedelbara närhet. Det är inte bara att det är i en annan stad utan i ett annat land. Jag har ju fått kontakt med och chattat med personer som bor i USA, London, Irland och Frankrike som jag inte hade känt till annars och definitivt inte kunnat ha en kommunikation som man känner att; vi är kompisar och skulle vi vara i samma stad så skulle vi på grund av den här kontakten som vi har haft online skulle vi kunna träffas. (Reneé 29 år)

Fördelar och möjligheter

Medieanvändningen är en av de saker som är det positiva då det kommer till Facebook.

Det att sammanfoga människor till ett större kontaktnät var ju syftet med att Facebook också grundades. Det har skapat en plats där man kan nå fler personer samtidigt i ett större sammanhang.

En av informanterna sa att hen upplevde kommunikationen på Facebook som en väldigt bra plattform för att kunna ha kontakt med personer internationellt. Kontaktnätet kan sträcka sig över hela världen vilket förbättrar bilden mellan länder. Den möjligheten bidrar i sin tur till att kunna socialisera sig med de människor som man faktiskt har något gemensamt i fall man inte finner någon likasinnad där man befinner sig i den fysiska världen. Det att också upprätthålla en kontakt med någon som bor långt borta underlättar om man sedan befinner sig på samma plats och kan ses. Det var överensstämmande hos samtliga informanter att ett möte i den fysiska världen blir behagligare visst man haft kontakt via Facebook. Det här gäller dock bara med personer som man redan träffat i den fysiska världen. Det kan uppstå missförstånd och besvikelse visst man endast haft kontakt via Facebook innan man ses i den fysiska världen.

En informant jämförde chattverksamheten med brev då hen upplevde att chatt idag var som brevväxling förr. Hen såg chatt som någonting väldigt personligt och till och med intimt med oändliga möjligheter. Den här starka passionen kunde säkert bero på att informanten kopplade Facebook samt chatt till gemenskap. Hen sa också att det kunde vara livsviktigt för människors välmående att ha den här möjligheten till kontakt.

Effektiviteten kring Facebook är en fördel vilket många av informanterna nämnde. Det att kunna göra flera saker samtidigt samt att det är lättare att hålla kontakten då ringandet och meddelanden från telefon har blivit en aning gammalmodigt.

Det att ha den kommunikationen då man skriver till exempel via Messenger är värdefullt eftersom man sparar ganska mycket tid. Man måste inte åka iväg och träffa en kompis eller bekant *in person*, så det är ju väldigt tidseffektivt. (Reneé 29 år)

Många diskuterar idag att vi upplevs försvinna in i våra mobiltelefoner och att inte vara närvarande med människor i vår omgivning. Christensen menar att detta är för att våra normer idag har förändrat synen på den asociala responsen som vi kan uppleva då någon i vår närhet använder sig av mediateknik (Christensen, 2014, 38).

Enligt en av informanterna behöver inte distanseringen eller avståndet vara någonting negativt. Ett chattsamtal via Facebook kan vara lika intimt som ett samtal i den fysiska världen. Meddelanden skickas på ett ögonblick, man ser direkt om personen läst meddelandet samt om den börjar skriva tillbaka. Enligt informanten är det nästan som att personen sitter bredvid en då man skriver vilket då enligt informanten känns intimt fast på ett intellektuellt sätt. På det sättet kan man säga att chattverksamheten minskar på avståndet visst man inte räknar med den fysiska närvaron.

Det kan ses som en slags befrielse. Facebook ger en möjlighet till att prata med folk som man inte skulle haft kontakt med annars i den fysiska världen. I den fysiska världen är det svårare att ta kontakt med någon som man är intresserad av men med Facebook och chattmeddelanden blir det plötsligt enkelt då man på något sätt befinner sig bakom ett skyddsnät.

Det att kunna "se" personen är en fördel då det kommer till kommunikationen i Messenger, med att "se" menas då med att personen har en profilbild samt ett profilkonto på Facebook. Det skapar en mer personlig känsla av den man pratar med om man jämför med telefonmeddelanden. Det att man sett om personen läst meddelandet eller inte bidrar också till att det känns mer som ett samtal. Messenger använder man också vid långa eller mer seriösa samtal samt att det finns ju också möjlighet till att ringa vilket innebär att man egentligen inte behöver ha tillgång till någons telefonnummer längre.

Eftertänksamheten är en fördel då man skriver. Det att kunna vara noga med vad man vill förmedla samt rätta sig själv är något väldigt positivt. Det är säkert det som gör att många upplever det som befriande att skriva då det gäller något svårt eller känslösamt. Det är också en stor fördel att man faktiskt kan ta sin tid för att begrunda ett svar som man behöver skriva. Det går att exemplifiera med ett telefonsamtal där man får en fråga som man ber att få återkomma till eller eventuellt ringa tillbaka senare. Meddelandefunktionen är på det sättet mer effektiv då man inte behöver ha tid samtidigt utan kan svara då man har möjlighet eller efter man har hunnit reflektera över sitt svar.

Nackdelar och risker

Ytlighet, det blir inte samma känsla via Facebook som i den fysiska världen och det kan lätt uppstå missförstånd. Missförstånd kan lätt ske då man skriver eftersom man inte ser personens reaktion på samma sätt som i den fysiska världen. Trots att man använder sig av emojis så kan det ändå bli en kommunikationsmiss eftersom tolkningen utav emojis samt övriga bilder inom Messenger kan vara olika.

Det blir ju väldigt ytligt att prata via internet, det blir inte samma känsla att kommunicera via internet som det är att prata i verkligheten. Det är lätt att missförstå varandra. Det är svårare att formulera sig eller få fram känslan i ett samtal. Det försvinner ju typ helt när man inte pratar *face to face*.
(Love 26 år)

För mig så är det en nackdel, för mig som person, för dels är jag väldigt ironisk av mig och spontan. Min ironi går inte att få fram i text. Mitt tonläge och *glimten i ögat*, att få ner det i textformat, det blir inte bra och det kan tas väldigt fel av personen som får det meddelandet. Emojis kanske kan hjälpa till med det men då blir det nästan ett pussel med att den andra personen ska hålla på att tolka; ”menar han såhär eller menar han såhär”. Det kan inte bli *lost in translation* men det kan få många dubbla meningar.
(Kim 23 år)

Jag personligen formulerar mig ganska bra i skrift och jag använder mig ganska flitigt av emojis och smileys och sådär för att förmedla känslor. I skrift så ser man inte den andre personens reaktion på det man säger vilket gör att risken finns att det blir en missuppfattning.
(Reneé 29 år)

En annan upplevelse var om att folk överlag vågar säga mer på Facebook utan någon speciell eftertanke. Detta gäller då främst kommentarer i diskussionsforum men också i chattverksamhet.

En av informanterna ansåg att det saknas vett och etikett online. Det skulle verkligen behövas då majoriteten inte anses lika trevliga eller försiktiga med vad som sägs på Facebook jämförbart med hur man formulerar sig i den fysiska världen. Det kan formas en felaktig bild av vem den andra personen är. Det är som att man projicerar den bild man vill ha på den andra som man pratar med. En slags illusion. Effektiviteten av medieanvändningen kan bidra till att man inte ses i den fysiska världen som man med säkerhet hade gjort annars.

Fragmentering kan uppstå, alla olika plattformar splittrar kommunikation och den sociala interaktionen. Precis som jag uppmärksammade hos mina informanter skriver Christensen kring hur obekvämt det är att ringa ett telefonsamtal idag. Hennes intervjuperson upplevde det som att idag sker kommunikationen under tiden ett annat ärende uträttas (Christensen, 2014, 37).

En av mina informanter nämnde just det att hon personligen upplevde det som jobbigt att ringa då det ofta kräver att man måste sätta av tid för ett samtal. Via Messenger är det bara att slänga iväg ett meddelande under tiden man gör någonting annat utan att det upplevs som otrevligt.

Diskussion

Analysen kom fram till en process kring frågeställningarna som ställdes i syftesbeskrivningen. Sju punkter i analysen delades upp i olika underrubriker, de var de gemensamma nämnarna för alla deltagande informanter.

Punkterna bestod av identitet, socialt ansvar och vett och etikett online, kontakt, jämförande och bekräftelse, social kompetens, fördelar och möjligheter, nackdelar och risker. Trots att punkterna är uppdelade i underrubriker är det mycket av innehållet som vävs samman.

Den sociala kompetensen påverkas av identitet som i sin tur påverkar det sociala ansvaret. Kontakt är kommunikationen som gör det möjligt att bekräfta och jämföra. Fördelar och nackdelar är trots egna punkter även med i övriga på olika sätt. Innehållet i socialt ansvar kan ses som riskfaktorer lika som i identitet. Kontakt och medieanvändning kan värderas till en fördel och tillgång globalt osv.

Identiteten som man skapar sig på Facebook ger en ny självbild vilket både kan förbättra eller försämma den sociala kompetensen. En nätidentitet kan också separera en från den fysiska världen, vilket kan bidra till att man inte ser på normer eller socialt ansvar på samma sätt online.

Det bästa med den sociala interaktionen på Facebook är ändå en slags närhet i distansen. Trots att man har en distansering bildar interaktionen online en närhet och en slags gemenskap. Kring jämförande och bekräftelse är det något som kan påverka ens *jag* eller självbild då man jämför sig med andra människors "liv" samt får konkret bekräftelse från andra via *likes* och kommentarer.

De övriga frågorna kring fördelar, nackdelar, risker och möjligheter besvarades också rätt så samstämmigt bland informanterna. Fördelarna och möjligheterna var just medieanvändningen samt effektiviteten kring att kunna interagera och kommunicera. Detta gällde även det som jag var inne innan kring närhet och distansen. En stor fördel var just att kunna kommunicera med någon som befann sig i ett annat land eller var på resa.

En reflektion kring det är att trots att det är effektivt samt att det är trevligt att kunna dela någons upplevelser så förminskar det möjligheten till interaktion i den fysiska världen. Visst kommunikationen är konstant, försvinner inte intresset kring fysisk interaktion då?

Fördelarna bestod av att distanseringen kunde skapa en eftertänksamhet samt noggrannhet. Det kan jämföras med när man skriver en text så får man tid på sig att formulera exakt vad man vill säga. Det är stor fördel om man också är en person som har svårigheter kring att uttrycka sig i den fysiska världen.

Christensen skriver om fragmentering och att medietekniken gör att vi idag upplever att det finns något viktigare att göra än att interagera samt socialisera med andra (Christensen 2014, 38). Det här kan ses som en fragmentering och splittring i våra relationer. Det uppstår en förvirring kring vad som är verklighet. Den uppdelning samt den distansering som bildas kan också bidra till en bristande syn på ansvar.

I en online konversation väljer man själv när, hur och om man vill svara på ett meddelande. Visst man väljer att inte svara ligger det bara i luften och visst man inte ses personligen behöver man inte ta ställning till någon anledning.

I den fysiska världen finns det konstant ansvar eftersom man kommer mötas av en reaktion visst man inte ger ett svar då en fråga ställs. Det kan ses som en slags bruten social responsivitet.

Emma Engdahl tar upp det här i *En kritisk rekonstruktion* av Johan Asplunds socialpsykologi (2006). Hon ger ett exempel från Tove Janssons bok *Vem ska trösta knytet?* Som ropar men inte får något svar. Hon skriver också att enligt Asplund är *social responsivitet ett grundligt mänskligt behov och en grundlig mänsklig förmåga* (Engdahl, 2006, 87). Det är det här som kan upplevas som problematiskt kring den sociala interaktionen.

En för stor fränkoppling från ansvar kan påverka den sociala kompetensen, öka konflikträdsla samt bidra till distansering och försummande av andras känslor. Distansering kan dock bidra till eftertänksamhet och ökat självförtroende. Handlande som annars aldrig skulle inträffa. Det kan även bidra till en känsla av social exkludering. Det är någonting som jag har sett idag

kring den nya generationen. Det att man är frånkopplad från hur man interagerar i den fysiska världen att man inte vet hur man ska bete sig socialt.

Reflektion kring uppsatsarbetet är att ämnet har varit intressant men komplext. Det hade såhär i efterhand varit enklare med en metod som jag varit mer ”hemma” i. Trots det har det varit utvecklande med en utmanande studie som krävt mycket jobb och reflektion, både då det kommer till planering och utförande. Lärdomen av kvalitativt arbete och intervjumetod är att det är tidskrävande. Tid är det som krävs i både förberedelse och intervjusituationerna samt att intervjuformen bör vara väl systematisk för den som inte är så erfaren i utövningen.

Thomsson skriver att visst syftet är att göra en enkel och snabb beskrivning av ett tema är det här arbetssättet alltför krävande (Thomsson, 2010, 150).

Det som jag upplevde som krävande var just att det inte bara var att samla in data utan att materialet behövdes tolkas och reflekteras flera gånger om. Materialet blir trots bearbetning aldrig färdigt utan jag har istället för ett resultat en process som kan fortsättas att byggas på.

Slutsatser

Det som vi sett av analys och diskussion är att den sociala interaktionen på Facebook i jämförelse med den fysiska världen är än så länge ett komplement till den fysiska världen. Komplementet kan dock vara i mer eller mindre bemärkelse för olika individer. Facebook utger ett värde för människor. Det värdet avgörs kring vilken bekräftelse man får från den sociala interaktionen i medieanvändningen.

Interaktionen upplevs som en distansering i både positiv och negativ bemärkelse. Kring den negativa sidan kan distanseringen bidra till en ytlighet plus att den kan hindra interaktion i den fysiska världen. En riskfaktor är att upplevelsen av ansvar också försvinner bakom skärmen och de handlingar vi gör där påverkar vår person, varken vi vill eller inte.

Det positiva av distanseringen är att den kan skapa en närhet i medieanvändningen. Eftertänksamheten och noggrannheten gör att upplevelsen av kommunikation speciellt via

Messenger kan kännas intim. Det är att man kan känna sig frikopplad från den övriga världen. Det här är den positiva delen kring sidan av ansvar. Samtidigt så är alla fördelar och nackdelar här motpoler. Så det positiva kan bli det negativa plus tvärtom. En frikopplad värld i fel händer leder såklart till vårdslöshet. I rätt händer kan det däremot vara en fantastisk möjlighet till ett intellektuellt möte. Frikopplad eller inte så krävs det ändå alltid ett ansvar både i den fysiska världen samt i världen på Facebook.

Fortsatt forskning

Det borde tas upp en utbildningsplan kring socialt ansvar på sociala medier i skolan då vi idag lever i en informationsålder (Giddens, 2006). Facebook samt övriga sociala medier är där vi spenderar våra liv idag mer eller mindre och då behövs tydliga regler precis som livet i övrigt.

Skolverket bidrar idag på sin hemsida med information om källkritik samt medieanvändning på sociala medier. Det som inte finns med som information är kring vilket socialt ansvar man har som individ. Det finns information kring umgängesregler och integritet på sociala medier men det är i dagens läge endast notiser. (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/kollakallan/kallkritik/sociala-medier>). Undervisning kring användning och beteende på internet borde skrivas in i läroplanen då utvecklingen inom media då sker konstant.

Litteraturförteckning, källor och litteratur

Berger, Arthur Asa. 2011. *Media and communication research methods – An Introduction to Qualitative and Quantitative Approches*. 2. Uppl. San Francisco State University.

Carleheden Mikael., Lindskog Rolf, Roman Christine. (red.). 2006. *Social interaktion – förutsättningar och former*. Liber.

Christakis, Nicholas A., Fowler, James H. 2010. *Connected – Mänskliga relationer och sociala nätverk och deras betydelse i våra liv*. Stockholm: Natur & Kultur.

Christensson, Maria. 2014. *Uppkopplad och avtrubbad – om hur vardagens medianvändande påverkar den sociala responsiviteten*. Förtjänstfulla examensarbeten i MKV 2014:6. Lund: Lunds Universitet.

Fangen, Katrine., Sellerberg, Ann-Marie. (Red.). 2011. *Många möjliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Giddens, Anthony. 2006. *Sociologi*. 4:e Uppl. Cambridge: Polity Press Ltd.

Nilsson, Björn. 2015. *Socialpsykologi: teorier och tillämpning*. Liber.

Rosengren, Karl Erik., Arvidson, Peter. 2002. *Sociologisk metodik*. Liber.

Thomsson, Heléne. 2010. *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Elektroniska källor

Facebook, 2017. Företagsinfo. Mark Zuckerberg.

https://www.facebook.com/pg/Facebook/about/?ref=page_internal

(Hämtad 2017-05-25)

Sengupta Somini., Cain Miller Clarie. 2012. 'Social mission' Vision meets Wall Street. The New York Times. <http://www.nytimes.com/2012/02/02/technology/social-mission-vision-meets-wall-street.html> (Hämtad 2017-05-24)

Skolverket. 2016. *Checklista för sociala medier*. Avdelningen för skolutveckling.

https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3516 (Hämtad 2017-05-24)

Pekkola, Sari. 2014. *Etnografiskt fältarbete i virtuella rum: en utmaning för kvalitativ forskning*. Vetenskaplig artikel. 1-18.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:774265/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2017-05-24).

Vetenskapsrådet, 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

(Hämtad 2017-06-08)

Zuckerberg, Mark, 2017. Facebook profil.

https://www.facebook.com/zuck?hc_ref=PAGES_TIMELINE

(Hämtad 2017-05-25)